

Ю. В. Рібцун

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

1 КЛАС

Юлія Рібцун

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Підручник для 1 класу
загальноосвітніх навчальних закладів
для дітей із важкими порушеннями мовлення

Київ

2015

Умовні позначення

	звертання, запитання, міркування		творчі завдання		словникова та фонетична робота
індивідуальна робота		робота парами чи колективна робота		малювання фарбами	
	малювання олівцями		ліплення з пластиліну		виконання аплікації

Рібцун Ю. В.

Образотворче мистецтво. 1 клас : підручн. для загальноосвітн. навчальн. закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення (розділи). – К., 2015. – 48 с. : іл.

Підручник разом із навчальним посібником являють собою єдиний комплект. Підручник розроблений у відповідності до Державного стандарту початкової загальної освіти дітей з особливими освітніми потребами, концепції художньо-мовленнєвого навчання, виховання та розвитку учнів спеціальних і загальноосвітніх шкіл для дітей із тяжкими порушеннями мовлення, спеціальної навчальної програми «Образотворче мистецтво» (1 клас).

Підручник допоможе першокласникам познайомитися з абеткою образотворчого мистецтва, навчить учнів дивитися на світ очима художника.

Добрий день, школярику, мій веселий друже!
Як за літо ти підріс і зміцнів як дуже!
Я запрошую тебе в дивовижну казку.
В подорож візьми папір, олівці, будь ласка.
Відчиняють двері казки **Олівчик** і **Веселочка**,
Малювати друзі вміють хату, сад і стежечку,
Пташку, росяну траву, сонечко у небі...
Все малюють досхочу, що довкола тебе.
Казку, у якій живеш, – це ж твоя країна,
Це барвиста, вільна, славна наша Україна.
Хочеш, як казкові діти, малювати і радіти?
Тож запрошую тебе в дивовижну казку.
Фарби і фломастери теж візьми, будь ласка.

Юлія Рібцун

	<p>Познайомся: це хлопчик Олівчик і дівчинка Веселочка.</p> <p>? Як ти думаєш, чому їх так назвали?</p> <p>Олівчик і Веселочка – художники. Вони вміють красиво малювати. Олівчик любить малювати олівцями, крейдочками та фломастерами, а Веселочка – гаушевіми та акварельними фарбами.</p> <p>Діти пропонують тобі помандрувати казкою образотворчого мистецтва та одночасно навчатися малювати. Тож щасливої дороги!</p>
Олівчик	Веселочка

Урок 1.

Озирнись, поглянь навколо

Ми з вами живемо на Україні і щодня можемо милуватися чарівною природою рідного краю та світом красивих речей.

? Олівчик і Веселочка звертаються до вас:

Нумо, глянемо навколо:
Ген-ген ліс, там річка, поле.
Все що є довкола, діти,
Все це можна зобразіти.
А щоб змогу таку мати,
Нумо вчитись малювати!

Юлія Рібцун

🦉 Слово «зобразити» означає те саме, що і намалювати; слово «зображення» – те саме, що і малюнок. Вимовляючи слово «зобразити», слідкуй за вимовою звуків [З] і [Р], а в слові «намалювати» не забувай правильно вимовляти звук [Л'].

Еміль Муньє. Дівчинка з лялькою

Арчибальд Торберн. Синиці

? Олівчик і Веселочка запитують: «*Що зобразили* художники на картинах? *Кого* ти бачиш?». Спробуй відповісти повним реченням.

Щоб намалювати картину, художнику потрібні помічники.

? А чи зможеш ти здогадатися, які саме? Олівчик і Веселочка пропонують послухати вірш.

У художника, як в тата,
Інструментів є багато.
Але це не плоскогубці,
Пилка та сокира.
Є у майстра олівці,
Що малюють диво.
Є фломастери й папір,
Пензлики та фарби,
Є бажання і талант,
А ще руки вправні.
Щоб ми гарно малювали,
Художні є **матеріали**.

Юлія Рібцун

? **Художні** інструменти та матеріали назвали так, тому що ними користуються **художники**. Вимов слово «інструменти» по складах: ін-стру-мен-ти. Чи вдалося тобі вимовити всі звуки правильно? Промовляючи слово «матеріали», будь уважним (-ою) – не переплутай звуки [Р'] та [Л].

? Олівчик пропонує тобі розглянути зображення. Покажи, де олівець, а де олівці. Де зображено олівець? *Хто* малює олівцем? *Що* намальовано **простим** олівцем? *Кого* зображено **кольоровим** олівцем? *Кого* малюють простим олівцем?

Михайло Жук.
Портрет дівчини

? Веселочка пропонує тобі розглянути зображення. Покажи, де пензлик, а де пензлики. Де малюють пензликом? Що малюють пензликом? Що намальовано кольоровими олівцями? На чому малюють пензликом?

Павло Костянтин. Натюрморт з пензлями. (Кольорові олівці)

Художники малюють переважно на папері. Однак, крім паперу, олівців, фломастерів і пензликів, художнику необхідні фарби, ємності з водою, палітра для змішування фарб. Якщо картина велика, художнику знадобиться **мольбёрт** – зручна підставка для роботи.

Папір

Кольорові олівці

Фломастери

Ємності з водою та пензлики

Палітра з фарбами

Мольбёрт

? Веселочка та Олівчик пропонують тобі назвати художні інструменти і матеріали й розповісти про їх призначення.

 Художники часто малюють акварельними та гуашевими фарбами. Промов слова «акварель» та «гуаш», слідкуючи за правильною вимовою звуків.

 Підготуй фарби до роботи під керівництвом учителя. Зроби кілька **мазків**, тобто легких змахів пензликом по паперу, спочатку акварельними, а потім гуашевими фарбами. Не забувай промивати пензлик у воді. Бачиш, ці фарби зовсім різні. Акварельні фарби **прозорі**, а гуашеві – **непрозорі**.

Акварельні фарби

Гуашеві фарби

 Веселочка та Олівчик пропонують тобі розглянути картини художників і назвати, які художні інструменти та матеріали ти бачиш.

Жарова С. Художній натюрморт

Архипов А. Сільський іконописець

 Відчуй себе художником. Намалюй картинку за своїм бажанням. Потрібні тобі для роботи художні матеріали та інструменти вибери сам (-а). Олівчику та Веселочці буде дуже цікаво побачити твою картину.

Урок 2.

Скільки форм навколо нас

Нас оточує безліч предметів і кожен з них має свою певну **фóрму**.

? Назви зображені фігури. Олівчик і Веселочка пропонують послухати вірш. Чи ти запам'ятав (-ла), які саме предмети та якої форми згадуються у вірші? На які геометричні фігури вони схожі?

Скільки форм навколо нас!

Подивіться на наш клас:

Прямоку́тна дошка,

Квадратні картини,

Трику́тна лінійка

І **круглий** годинник.

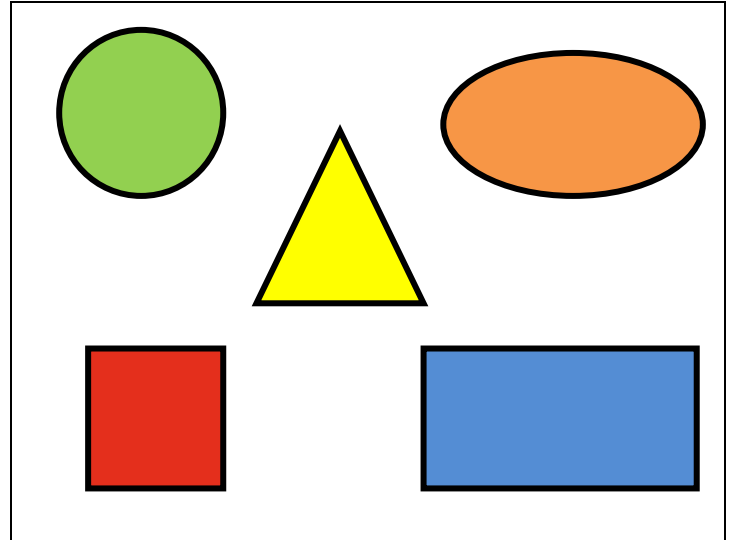
Дзеркальце **ова́льне**

Є в нас в класі, діти,

Щоб могли ви гарно,

Чітко говорити.

Юлія Рібцун

🦉 **Круг**, **ова́л**, **квадрат**, **прямоку́тник**, **трику́тник** називають **площинними** фігу́рами. Візьми в руки будь-яку фігуру, вирізану з картону, затисни її між долонь. Відчуваєш, ця фігура **пласка**.

🎈😊 Нехай твій (-оя) сусід (-ка) по парті візьме в руки картонні площинні фігури та даватиме тобі по одній. Чи зможеш ти на дотик із заплющеними очима впізнати ці фігури та назвати їх?

? Олівчик і Веселочка запрошують тебе розглянути картини Казими́ра Малевича, знайти на них площинні геометричні фігури та назвати їх.

? Олівчик і Веселочка запрошують тебе розглянути картини та назвати предмети різних форм, які ти побачив (-ла).

Олександр Гнилицький. Спорт

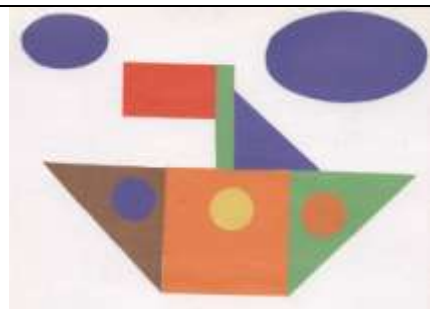
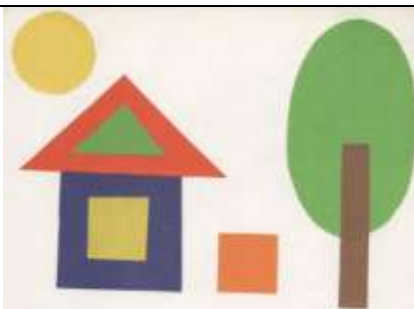

Фернан Леже. Будівельники

? З площинних геометричних фігур можна викласти чоловічків, пташок і звірят, різноманітні предмети, а ще створити справжні картини. Назви, кого ти бачиш? З яких фігур викладені тварини?

Поглянь, які картини можна викласти з геометричних фігур. Розкажи, що на них зображено.

? З різнокольорових картонних геометричних фігур різного розміру та кольору виклади на парті якогось реального чи казкового персонажа. Розкажи про нього (як його звати, де живе, що любить їсти, з ким товаришує тощо). Які саме геометричні фігури ти використав (-ла) для його створення? Яка в нього голова? (Кругла)

Нас оточують переважно не пласкі, а **об'ємні** предмети.

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі розглянути фігури та запам'ятати їх назви: **кóнус**, **кúля**, **куб**, **цилі́ндр**. На які предмети вони схожі?

🦉 Куб, циліндр, конус, кулю називають **об'ємними** фігурами. Відчуй **об'єм** кубика, взявши його до рук. Ти помітив (-ла), що слова «кулька» та «кулька» схожі? Слово «цилі́ндр» має кілька значень. Ним позначають назву фігури та високого чоловічого капелюха.

🎈👤 Разом зі своїм (-єю) сусідом (-кою) по парті візьміть в руки об'ємні фігури та обстежте їх. Які з фігур можуть котитися?

? Олівчик і Веселочка запрошують тебе розглянути картини та знайти на них об'ємні геометричні фігури або предмети, схожі на них.

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі розглянути та назвати зображені предмети. Покажи та назви всі пласкі (об'ємні) предмети. Що схоже на круг (кулю), квадрат (куб), трикутник (конус), прямокутник (циліндр), овал?

 <p>кулон</p>	 <p>ріжок морозива</p>	 <p>серветка</p>
 <p>подарунок</p>	 <p>калейдоскоп</p>	 <p>дорожній знак</p>
 <p>кавун</p>	 <p>телевізор</p>	 <p>кермо</p>

🐱 Чи знаєш ти, що зображений дорожній знак попереджує про дорожні роботи та означає, що дітям там ходити не можна? Чому морозиво треба їсти не поспішаючи? Чому шкідливо подовгу дивитися телевізор і близько сидіти до нього?

🌻 Пригадай які ти знаєш предмети схожі на різні геометричні фігури і намалюй їх.

Урок 3.

Помічники художника-графіка

Кожна людина має свої смаки – один любить солодке, інший – солоне, а комусь до вподоби кисле. Так само і художники надають перевагу певним художнім матеріалам та інструментам.

 Художник-**графік** створює картини, використовуючи прості та кольорові олівці, фломастери, кольорові крейдочки, **туш**, **гелеві ручки**, **вугілля**. Роботи, виконані художником-графіком, називаються **графічними**.

 Олівчик і Веселочка пропонують тобі розглянути окремі художні матеріали та інструменти і графічні роботи, виконані з їх допомогою. *Що (кого) ти бачиш? Яка картина тобі сподобалася найбільше? Чому?*

 туш	 вугілля	 гелева ручка
 <i>Ганна Юрьєва.</i> Зимовий пейзаж. (Туш)	 <i>Любов Лежаніна.</i> Максимко. (Вугілля)	 <i>Криворучко Ірина.</i> Братки. (Гелева ручка)

 Олівчик і Веселочка пропонують послухати вірш.

В графіка-художника

Є помічники:

Точки, різні **лінії**,

Плями і **штрихи**.

Ми подружимо із ними,

Створимо свої картини.

Юлія Рібцун

? Олівчик і Веселочка запрошують тебе познайомитися з помічниками художника-графіка. *Що* допомогли зобразити **то́чки**? *Ким* стали **штрихи́**? *У кого* перетворилися **лінії**? *Що* змогли передати **плями**?

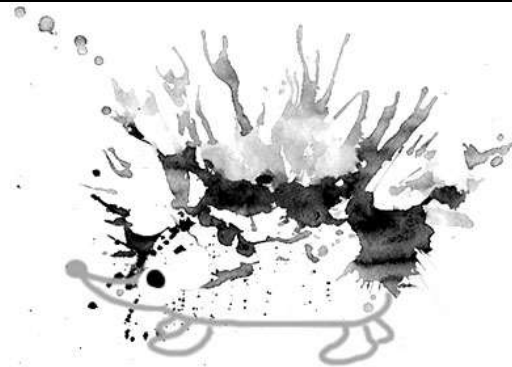
Точки. Гриб (Чорнило, тичок)

Лінії. Цуценя. (Простий олівець)

Штрихи. Пташка (Кольорові олівці)

Плями. Їжачок. (Туш)

? Художники використовують у своїх картинах **то́чки**, а от письменники часто закінчують речення, ставлячи в кінці них **кра́пку**.

? Поглянь, які картини створюють художники за допомогою звичайних **то́чок**. А що б намалював (-ла) точками ти?

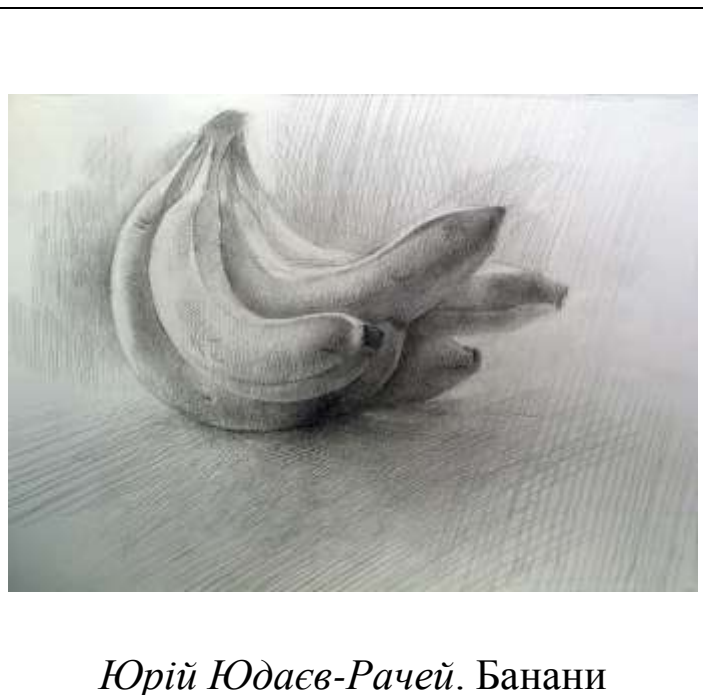
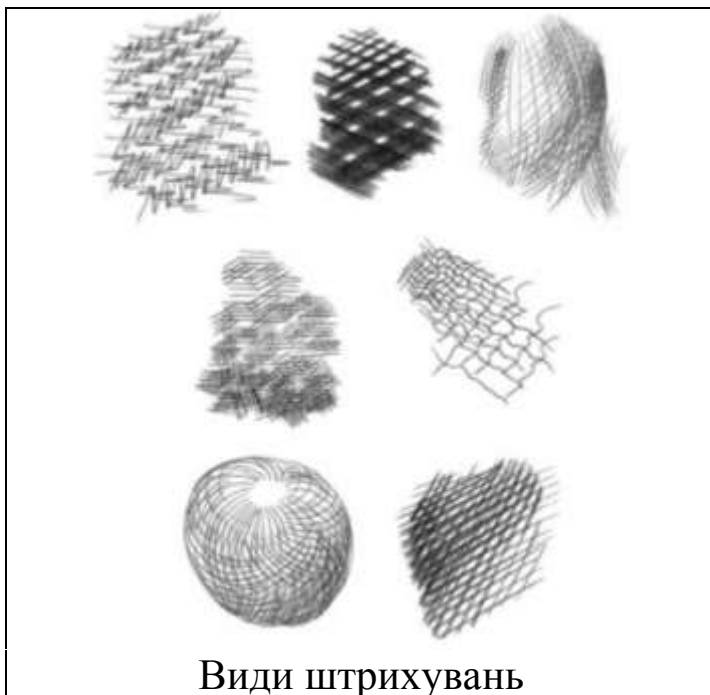
Поль Синьяк. Сосна

Джордж Сера. Ейфелева вежа

 Щоб розфарбувати предмет, художнику потрібно зробити багато **штрихів**, тобто **заштрихувати** зображення. **Штрихування** бувають різними. Від виду штрихування залежить світлішим чи темнішим буде зображений предмет, площинним або об'ємним.

 Олівчик пропонує тобі розглянути різні види штрихувань. В яких із них штрихи темніші (світліші)? *Що заштрихував художник?*

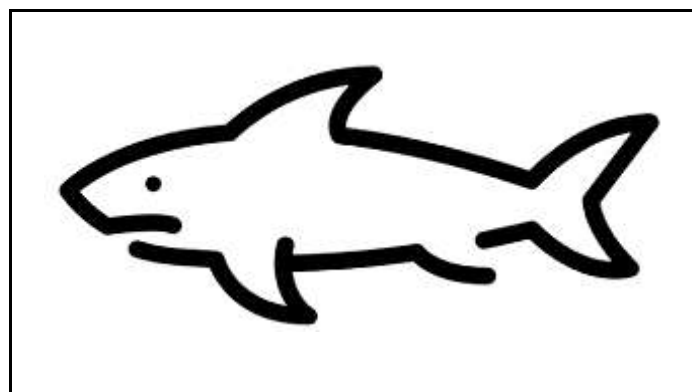
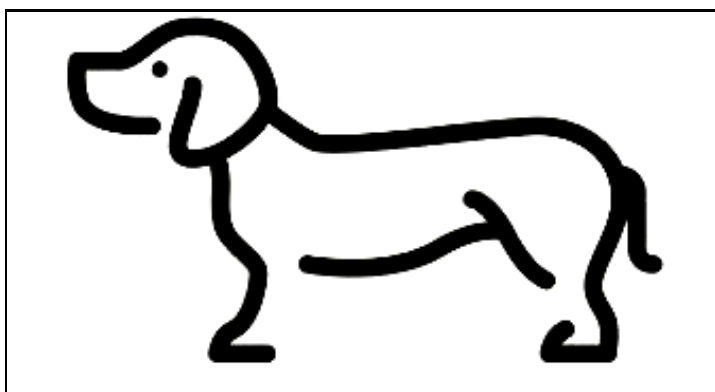

Найчастіше художники використовують у своїх роботах різноманітні **лінії** та **плями**.

 Олівчик просить тебе пригадати й назвати, що в навколишньому світі нагадує лінії.

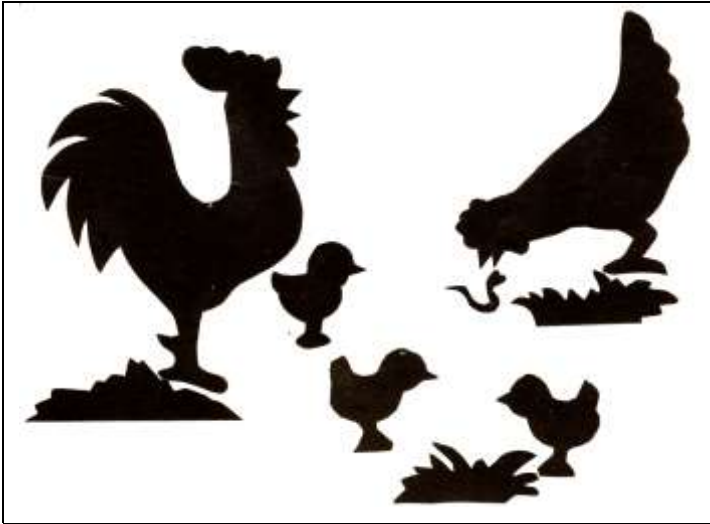
 Візьми олівці чи фломастери. Постав на папері кілька точок. З'єднай їх лініями. На *що (кого)* схожі проведені тобою лінії?

 Навіть кількома **лініями** можна когось або щось зобразити. Подивись на малюнки. *Кого* ти бачиш?

🐼 Коли на небі світить сонечко, від будь-яких предметів утворюється тінь – така чорна **пляма**.

? Веселочка запрошує тебе розглянути тіні. Чи тобі вдалося впізнати зображені предмети? *Хто що робить?*

Плями на одязі чи скатертині – неприємна річ, а от коли плями робить на папері художник, він може перетворити їх у чудові зображення.

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі розглянути картини Євгена Чарушина, виконані за допомогою **плям**, і назвати, *кого* зобразив художник. Де живуть *ведмежі* та *вовченя*? Яких іще дитинчат лісових мешканців ти знаєш?

🎨 Намалюй їжачину сімейку, використовуючи лінії, точки та штрихи. Плями зобрази кущі.

Урок 4.

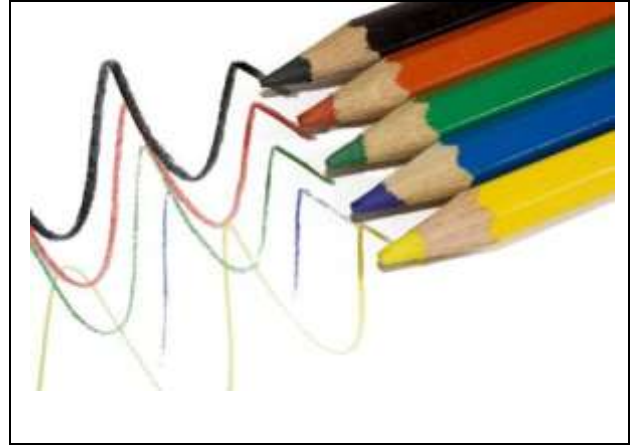
Кожна із ліній характер свій має

Навколо нас безліч предметів, які можна зобразити за допомогою різноманітних ліній.

? Олівчик і Веселочка пропонують послухати вірш.

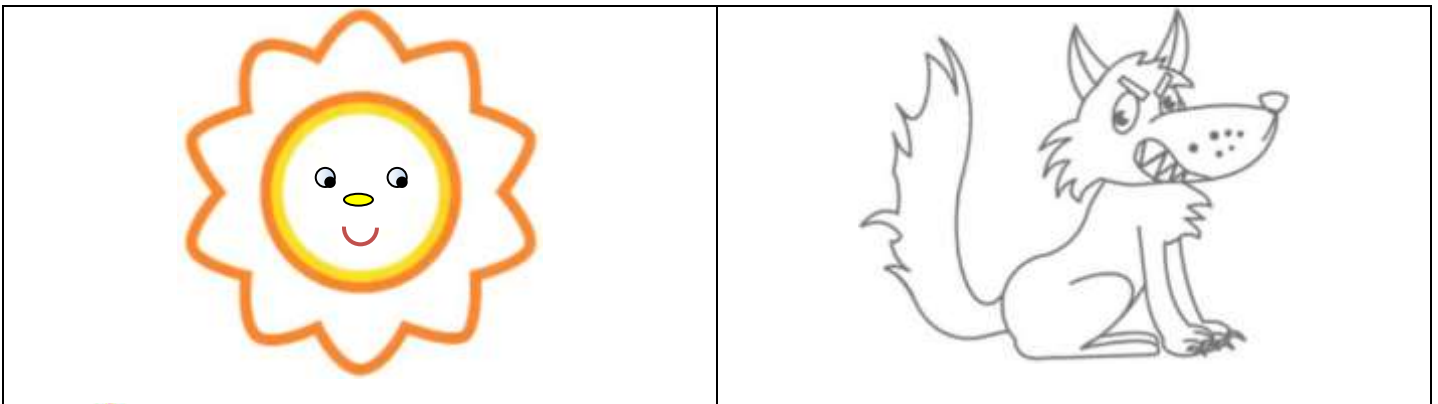
Олівці й фломастери –
Диво-стрибунці.
Лінії проводять
Хлопці-молодці.
Суцільні та пунктирні,
Напружені, спокійні...
Кожна з них характер має
І художник про це знає.

Юлія Рібцун

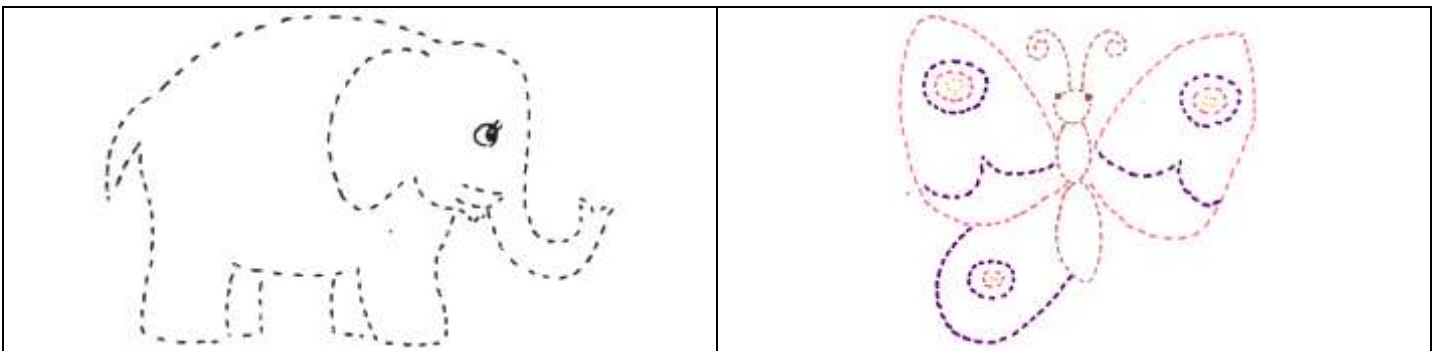

? Суцільна лінія не переривається, вона ціла, а пунктирні лінії перериваються проміжками.

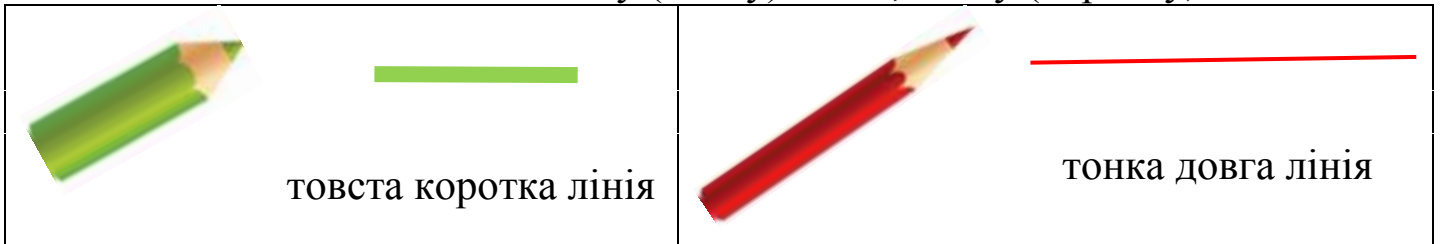
? Олівчик просить тебе назвати зображення, намальовані суцільними лініями. Назви хто (що) це. Який настрій у сонечка? А який вовк? Як ти здогадався (-лась) про це?

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі впізнати й назвати, хто зображений на малюнках за допомогою пунктирних ліній. Що забув намалювати художник?

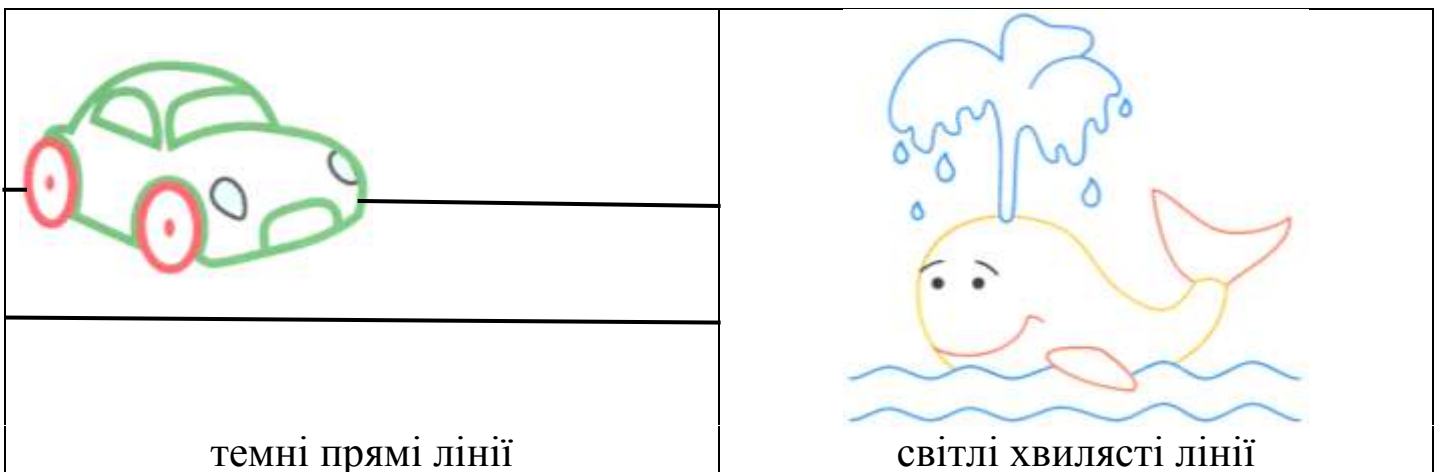

🦉 Лінії бувають дуже різні. Товстим олівцем можна провести **товсту́** лінію, тонким – **тонку́**. **Довгі́** та **короткі́** лінії можна проводити будь-якими олівцями. Знайди і покажи товсту (тонку) лінію, довгу (коротку).

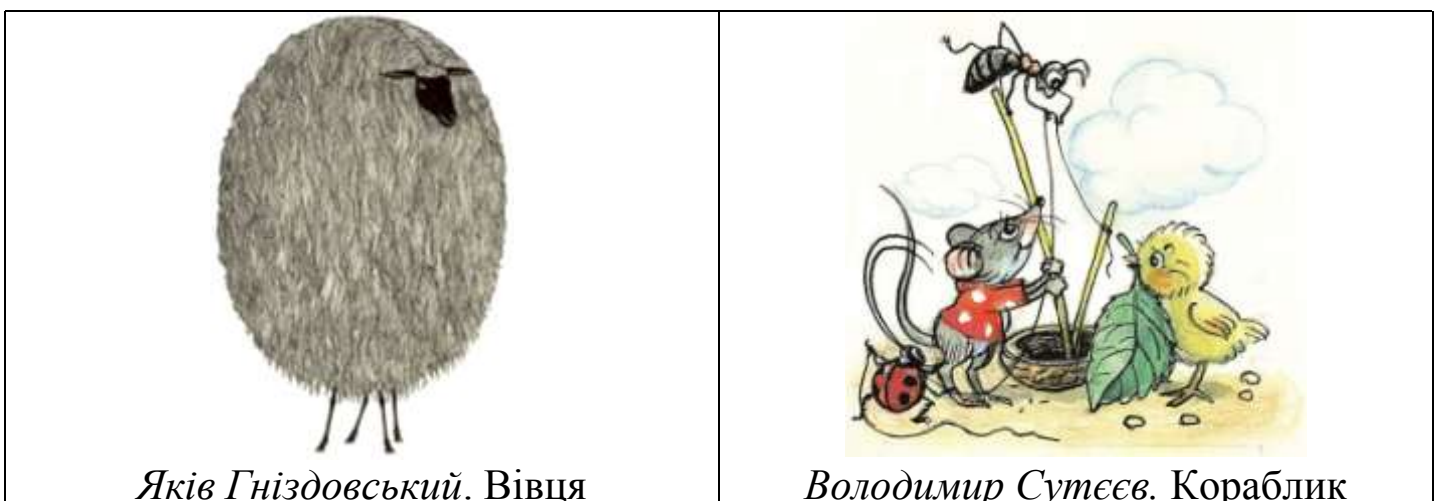
🦉 Проведи на папері довгі та короткі лінії олівцями різної товщини. Що (кого) тобі нагадують ці лінії?

🦉 Лінії бувають прямими та хвилястими, **світлими** та **темними**. **Прямá** лінія йде *прямо*. **Хвиляста** лінія нагадує *хвильку*. Олівчик пропонує тобі рухом руки показати пряму та хвилясту лінії.

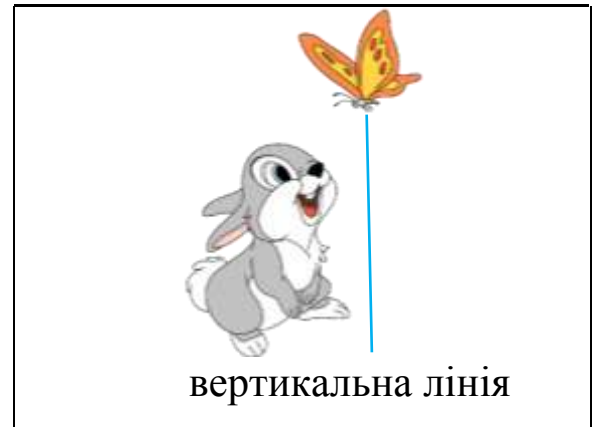

🦉 Як ти думаєш, прямими чи хвилястими (світлими чи темними) лініями зображено дорогу? А морські хвилі та фонтанчик кита?

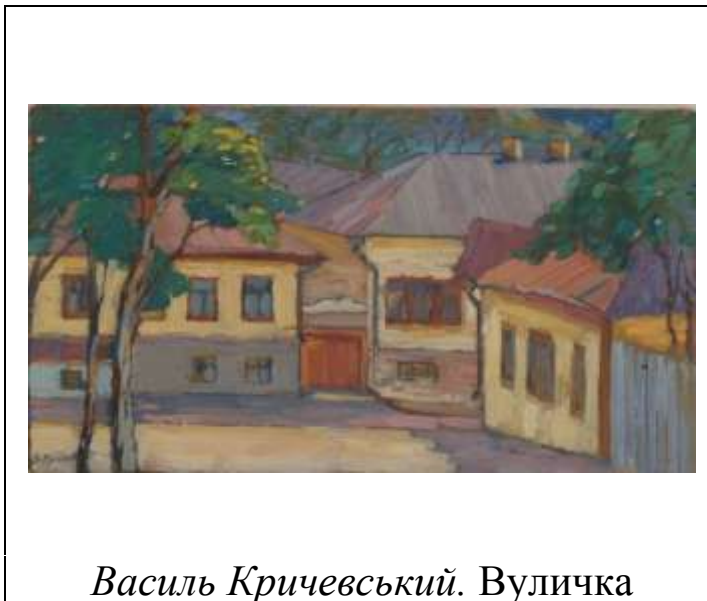
Веселочка просить тебе знайти в картинах художників довгі та короткі, прямі та хвилясті лінії.

 Лінії бувають горизонтальними та вертикальними. **Горизонта́льні** лінії найчастіше зображують зліва направо, а **вертиқа́льні** – згори донизу.

 Олівчик пропонує тобі рухом руки показати спочатку горизонтальну, а потім вертикальну лінію. По якій лінії рухатиметься зайчик, щоб дістати моркву? По якій лінії рухатиметься метелик, щоб спуститися та пограти з зайчиком? Скажи, яка лінія *то́вща* (*то́нша*) – горизонтальна чи вертикальна? Яка лінія *світліша* (*темніша*)? Яка *коротша* (*довша*)?

 Олівчик і Веселочка запрошують тебе розглянути картини та знайти на них горизонтальні і вертикальні лінії.

 Разом зі своїм сусідом (-кою) по парті домовтеся, хто з вас буде зображувати горизонтальні, а хто – вертикальні лінії.

 Проведіть на одному спільному аркуші паперу лінії олівцями різної товщини. Пофантазуйте, що (кого) ви побачили? Що (кого) можна було б зобразити за допомогою таких ліній?

Крім горизонтальних і вертикальних, художники використовують **похилі** лінії. Вони ніби *похилилися*, тому їх і назвали похилими.

Склади руки на парті. Це горизонтальна лінія. Підними руку так, як піднімаєш коли хочеш відповісти – це вертикальна лінія. Нахили підняту руку в будь-який бік – це похила.

Олівчик просить тебе знайти похилі лінії на картинах художників.

Олександр Богомазов. Праця пилярів

Володимир Богуславський. Хатки

Художники за допомогою різних типів ліній передають характер персонажів, створюють виразні образи природи.

Розглянь картини та розкажи Веселочці, що ти бачиш. А чи помітив (-ла) ти, що одні дерева розташовані *ближче*, а інші – *далі*? Яку погоду зобразили художники? Які типи ліній допомогли їм це зробити? Які кольори? Яку назву ти би ти назвав (-ла) кожен з цих картин? Чому?

Анатолій Сухоруких.
Лісопарк осінній

Олена Кульчицька.
Буря

Намалюй осінній ліс або парк, використовуючи різні типи ліній. Зверни увагу на розташування стовбурів і гілок дерев.

Урок 5.

Все у природі розміщено вдало

? Йдучи до школи чи гуляючи у дворі з друзями чи помічаєш ти зміни у природі, її красу? Олівчик і Веселочка пропонують тобі це робити щоденно:

- Зранку визирни в віконце.
Що ти бачиш? – Небо, сонце...
- Близько що, що вдалині
Зможеш розказати мені?
- Хоч у природі предметів немало,
Все там **розміщено** гарно і **вдало**!

Юлія Рібцун

Розглянь картини художників. Кого (що) ти бачиш? Предмети на цих картинах розміщені вдало, адже відразу видно, що там годовне, важливе, а що другорядне. Як ти думаєш, що головне (другорядне) на першій картині? А на другій?

Іван Шишкін.

Ранок у сосновому лісі.

Сергій Шишко.

Натюрморт з персиками

? Художники часто малюють те, що бачать насправді, або зображують побачене на фотографіях. Розглянь фотографії і скажи, які з них вдалі, а які – ні. Розкажи, чому ти так думаєш.

Щоб картини були красивими, а зображувані образи виразними, художник використовує передній, середній і дальній плани.

 Зображення на **передньому плані**, тобто *попереду*, розташовані найближче до глядача – **внизу**. Наприклад, берег моря.

Зображення на **дальньому плані**, навпаки, розташовані *далеко* від глядача – по верхньому краю картини. Наприклад, зображення хати.

Олександр Дробінін. Берег моря

Василь Кричевський. Хата

Зображення на **середньому плані** розташовані *посередині*, тобто по центру картини. В одній картині середній план займає море, а в іншій на середньому плані зображено дерева.

 Олівчик і Веселочка пропонують тобі розглянути роботу художника. Що (хто) розташовано (-ий) на передньому плані (внизу)? На середньому (по центру)? На дальньому плані (вгорі)?

Валентин Бернадський. На винограднику

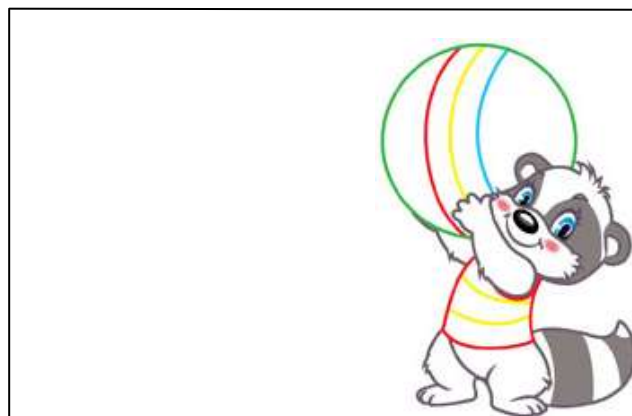
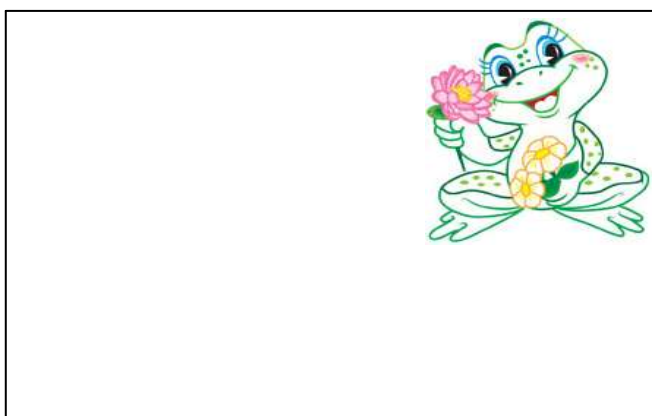
 Поклади перед собою аркуш паперу та уяви, що це – твоя майбутня картина. Кого чи що ти хотів (-ла) би зобразити? Візьми олівець. Поклади його на середньому плані. Потім розташуй олівець на передньому плані, а згодом – на дальньому. Як ти думаєш, де зображення буде найбільшим? А найменшим? Чому?

Художник не відразу починає малювати картину олівцями чи фарбами. Спочатку майстер зображує контури предметів, а потім розфарбовує їх.

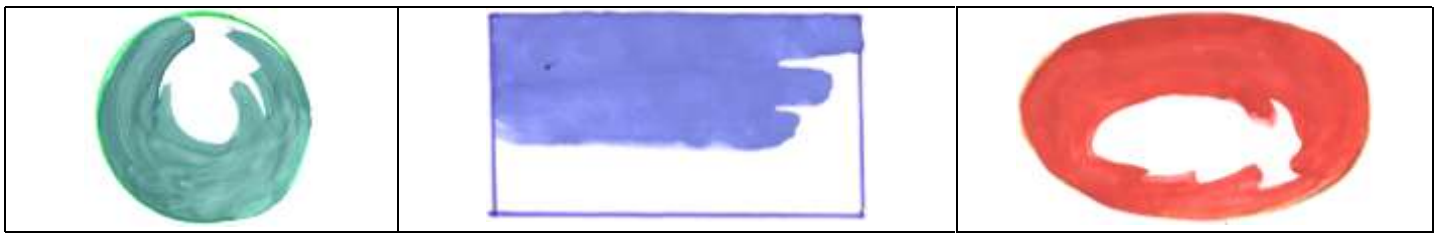
 Контур – це така замкнена лінія, яка нагадує певний предмет.

? Олівчик просить тебе впізнати контури предметів і показати, хто на аркуші розміщений *праворуч вгорі, ліворуч внизу, по центру*. Як ти думаєш, яке із зображень розміщене на аркуші найбільш вдало? Чому? Що (кого) можна домалювати, щоб малюнки стали більш змістовними та цікавими?

 Предмети різної форми розфарбовують по-різному. Головне правило розфарбовування – не виходити за контур. Тоді зображення будуть чіткими, акуратними та красивими.

 Намалювати об'ємні предмети досить складно, тому їх можна зображувати **спрощено**. Наприклад, гарбуз схожий на кулю, проте, щоб його було *простіше* зобразити, малюють оранжевий круг. Ти здогадаєшся, який овоч можна зобразити у вигляді зеленого (коричневого) овалу? Оранжевого (бордового) трикутника?

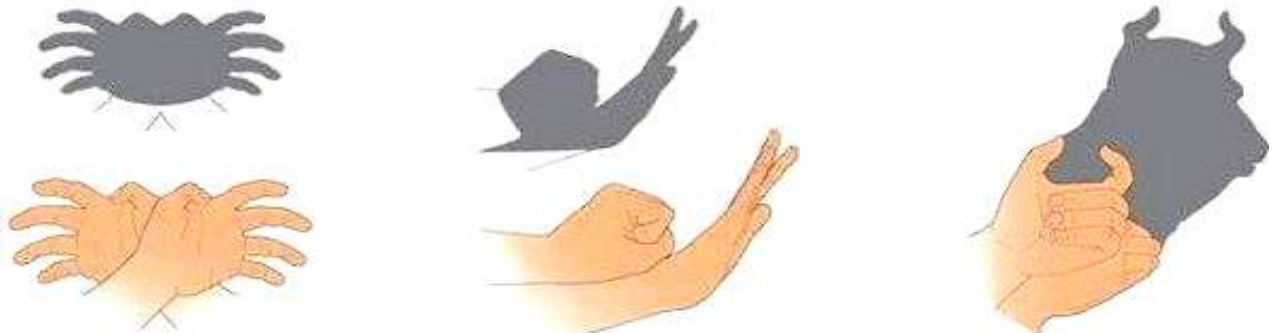

 Веселочка пропонує тобі розглянути картини. Чим вони схожі? Що на них зображено? Як на картині розміщені предмети відносно центру та одне одного? (Ліворуч, праворуч, на деякій відстані, загороджують один одного)

 Намалюй контури овочів, розфарбуй їх гуашевими фарбами. Продумай, овочі якої форми ти малюватимеш. Які овочі в твоїй картині будуть більшими, а які – меншими? Що ти зобразиш на передньому, середньому і дальньому плані своєї картини? Як ти назвеш свою роботу?

Сонячного дня чи при світлі настільної лампи на стіні, як на екрані, з'являються чіткі **тіні** від різних предметів. Саме тоді можна показувати та переглядати вистави **пальчикувального тінювального театру**. Олівчик і Веселочка розкажуть тобі, як за допомогою пальчиків можна створювати різні **образи**.

? Стань біля стіни так, щоб тінь від твоєї голови та плечей не загороджувала тіні від рук. Світло має падати на стіну не збоку, а прямо. Склади пальці, як показано на малюнку. *Кого* ти побачив (-ла)?

🌻 Створи за допомогою рук і пальців свої **образи**. Спробуй вдома разом зі своїми друзями та батьками організувати виставу пальчикувального тінювального театру, а потім розкажи про неї однокласникам.

🦉 Побачивши, як утворюються тіні від предметів на стіні, художники-графіки почали зображувати їх на папері. Такі площинні однотонні зображення предметів називають **силуєтом**. Найчастіше силуети малюють чорною тушшю на білому папері.

? Розглянь зображені силуети. *Що (кого)* ти бачиш?

Михайло Жук. Портрет невідомого

Дені Ноле. Під мелодію дощу

☀️ Веселочка пропонує тобі у сутінках уважно роздивитися будинки та дерева за вікном, звернути увагу на їх силуети. Пофантазуй, що (кого) вони тобі нагадують?

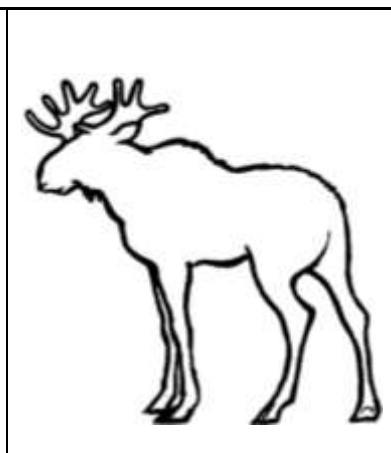
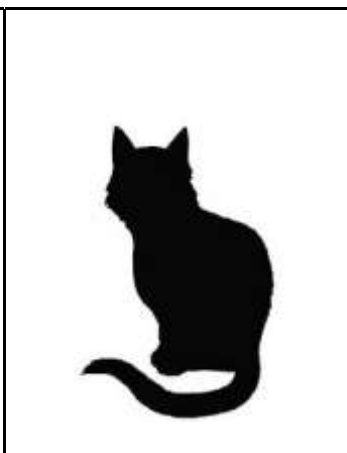
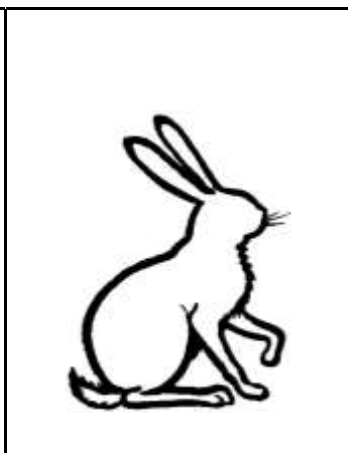
? Олівчик запрошує тебе послухати вірш, розглянути силуети зображені Мариною Трубліною та розповісти, *хто з людей що робить*.

П'яму схожу на предмет
Нам покаже силуєт.
В кожному із них – загадка.
Все впізнаєш – є відгадка!

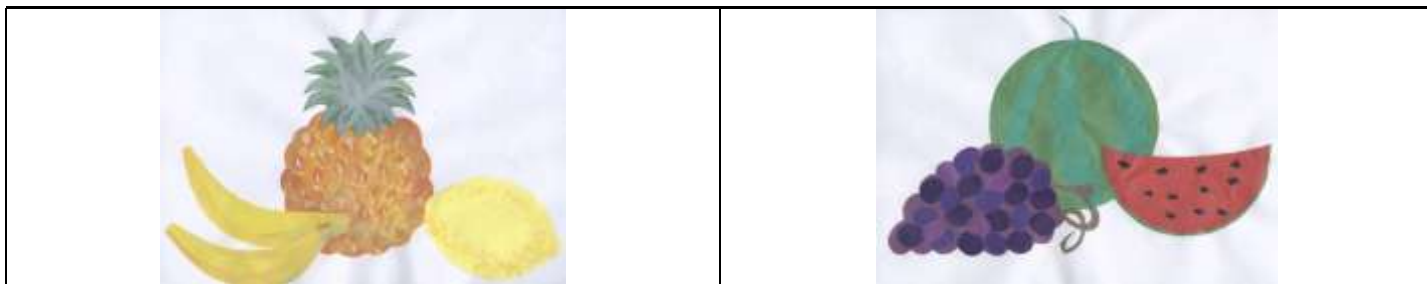
Юлія Рібцун

? Олівчик просить тебе розглянути зображення та назвати їх. **Контури** яких тварин ти бачиш? **Силуєти** яких тварин ти впізнав (ла)? Яка серед зображених тварин зайва і чому? (*Зайвий кіт, бо це свійська тварина, а інші – дикі, звірі*) Порівняй тварин. Чим схожі та відрізняються олень і лось, заєць і кіт?

 Силуєтні зображення можуть бути намальовані не тільки олівцями, фарбами чи тушшю, а й вирізаними з кольорового паперу. Якщо ці силуети ти наклеїш на аркуш, в тебе вийде **аплікація**.

 Олівчик і Веселочка запрошують тебе розглянути аплікації та назвати які ягоди та фрукти ти бачиш. Якого вони кольору? Назви які фрукти розміщені *ближче*, а які *далі*.

Що ж знадобиться тобі для того, щоб зробити аплікацію?

 <p>ко<u>ль</u>оро<u>в</u>ий і бі<u>л</u>ий па<u>п</u>ір</p>	 <p>но<u>ж</u>и<u>ц</u>і</p>	 <p>к<u>л</u>е<u>ю</u>чий о<u>л</u>і<u>в</u>е<u>ц</u>ь</p>
 <p>та<u>р</u>і<u>л</u>оч<u>к</u>а для об<u>р</u>і<u>з</u>к<u>і</u>в</p>	 <p>к<u>л</u>е<u>й</u>о<u>н</u>оч<u>к</u>а для на<u>м</u>а<u>з</u>у<u>в</u>ан<u>н</u>я де<u>т</u>а<u>л</u>ей</p>	 <p>т<u>к</u>а<u>н</u>ьо<u>в</u>а се<u>р</u>в<u>е</u>т<u>о</u>ч<u>к</u>а для при<u>б</u>и<u>р</u>а<u>н</u>ня за<u>л</u>и<u>ш</u>к<u>і</u>в к<u>л</u>е<u>ю</u></p>

 Пам'ятай: **клей** неїстівний, тому його не можна брати до рота. Наносити клей потрібно тонким шаром, рівномірно розподіляючи його від середини до країв силуету.

При роботі з **ножицями** їх кінці мають бути спрямовані від себе. Вирізуючи округлі предмети чи деталі потрібно повертати папір, а не ножиці. Передавати ножиці слід тільки у закритому вигляді кільцями вперед.

Не слід розмахувати аркушем **паперу**, адже його гострим кутом можна ненароком травмувати око.

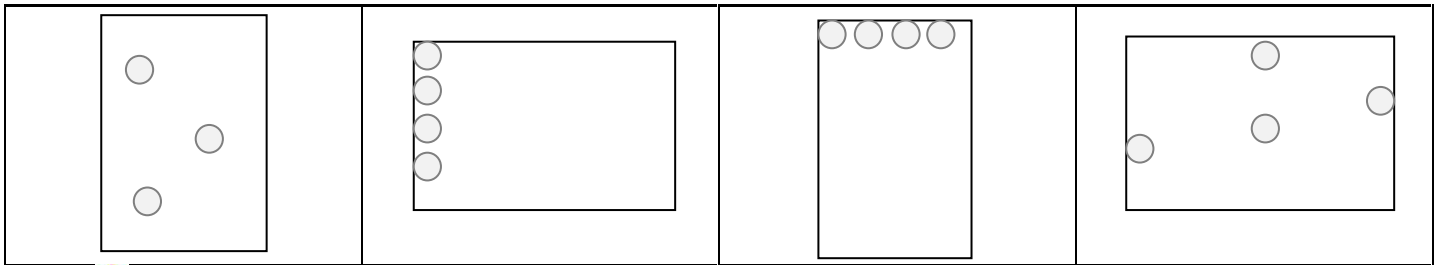

Іноді в аплікації використовують кілька однакових зображень. Саме тоді в нагоді стає **шаблон** – зразок, виготовлений із картону, для обведення контурів предметів на папері.

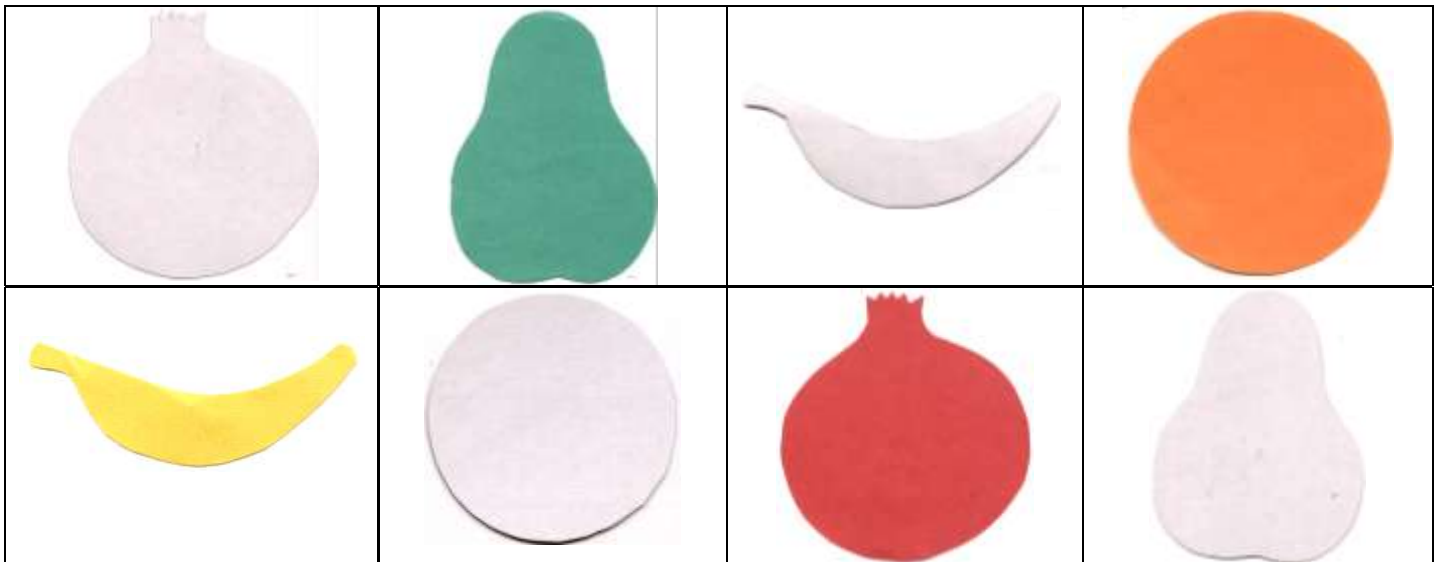
А чи знаєш ти з чого виготовляють папір і картон? Їх виготовляють з *деревини*, тобто спеціально обробляють стовбури *дерев* на картонно-паперових фабриках. Дереву слід берегти, адже вони – наші друзі, які очищують повітря, дають нам затінок у спеку, радують своїми квітами, плодами та листям. Щоб *економити* папір, а отже берегти дерева, шаблони для обведення слід розташовувати не по центру, а скраю аркуша. Тоді з одного аркуша паперу можна ще багато чого вирізати.

Олівчик просить тебе визначити, в яких випадках папір використовується *економно*, а в яких – ні. Чому ти так вважаєш?

Веселочка пропонує тобі знайти шаблони і відповідні силуети фруктів. Назви колір граната, груші, банана та апельсина. Який із фруктів тобі найбільше до вподоби? Які фруктові соки ти любиш?

Розглянь картонні шаблони, які лежать перед тобою на парті. Чи впізнав (-ла) ти силуети яких фруктів вони відображають?

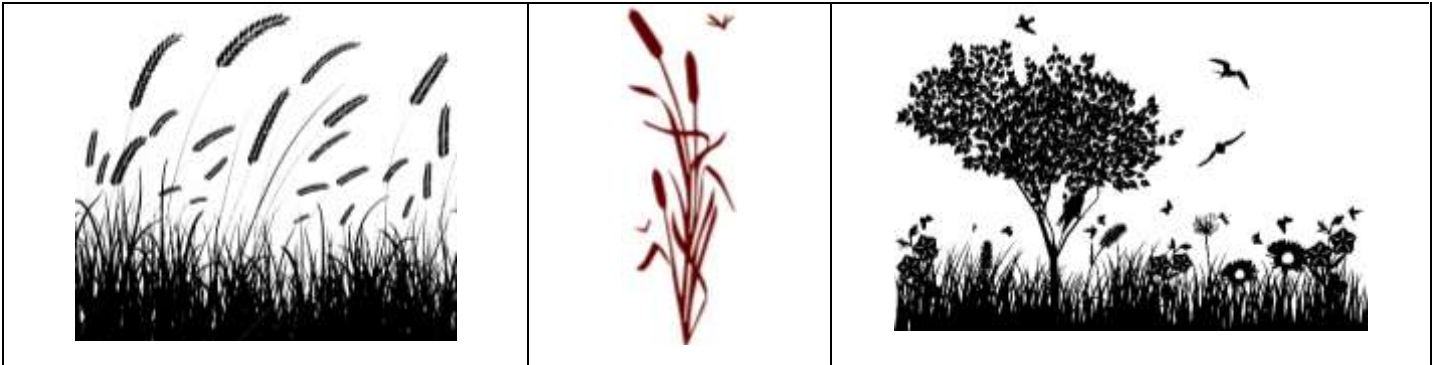
Використовуючи шаблони, обведи та виріж силуети фруктів із кольорового паперу. Виконай аплікацію. Розкажи зображення яких фруктів ти використав (-ла) у своїй роботі.

Урок 7.

Жовте листя опадає

У своїх роботах художники відтворюють силуетні образи окремих предметів, людей, тварин, рослин.

? Олівчик запрошує тебе розглянути **силуетні зображення**. Які **рослини** ти бачиш? Ти знаєш, де вони ростуть? Чим схожі **колосья** та **очерет**, а чим відрізняються?

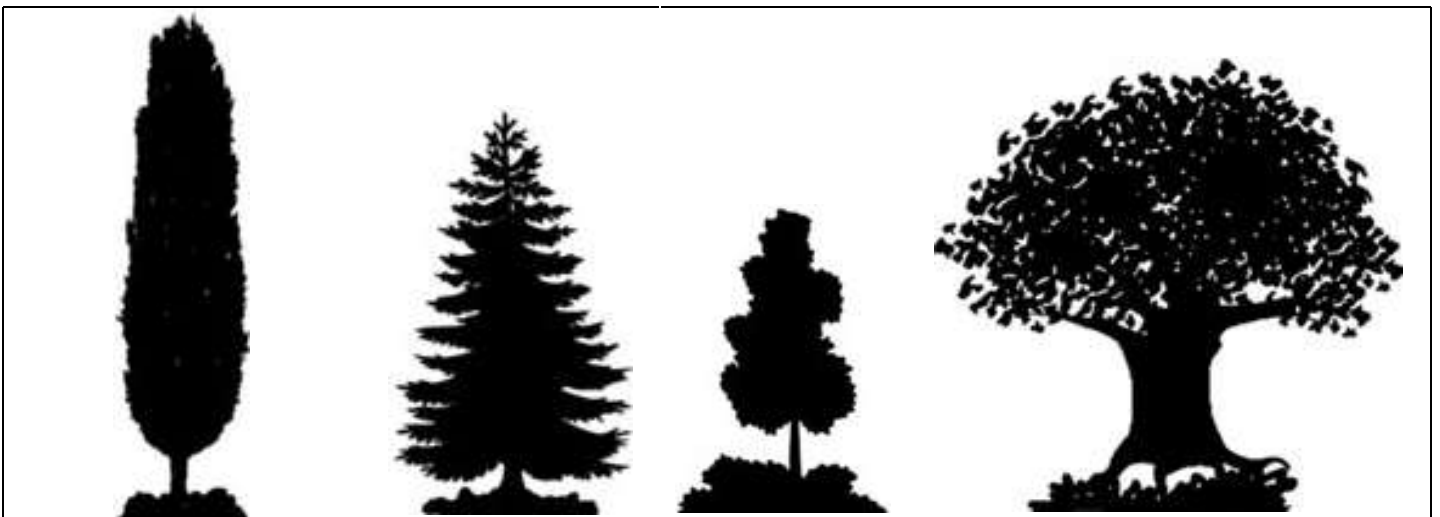

? Веселочка пропонує тобі послухати вірш. Як ти розумієш вирази «осінь все позолотила», «золоті тополі й клени»? Назви яких **дерев** згадуються у змісті вірша? Які ще дерева ти знаєш?

Осінь гаєм походила,
Все навкруг *позолотила*.
Золоті *тополі* й *клени*,
Лиш *яліноньки* зелені.

Юлія Рібцун

Силуети яких дерев ти бачиш? Я почну, а ти продовж: *могутній... (дуб), висока... (тополя), струнка... (береза), колюча... (ялінка)*. В якого дерева *найтовщий* стовбур? А *найтонший*? Яке дерево *найвище*? А *найнижче*? Яке дерево не має листя?

? Олівчик не перестає дивуватися: скільки листочків різноманітних за кольором і формою створила природа! Розглянь силуетні та реальні зображення листочків і назви, з якого вони дерева, які вони (наприклад, з дуба – дубові). Які з листочків тобі найбільше подобаються?

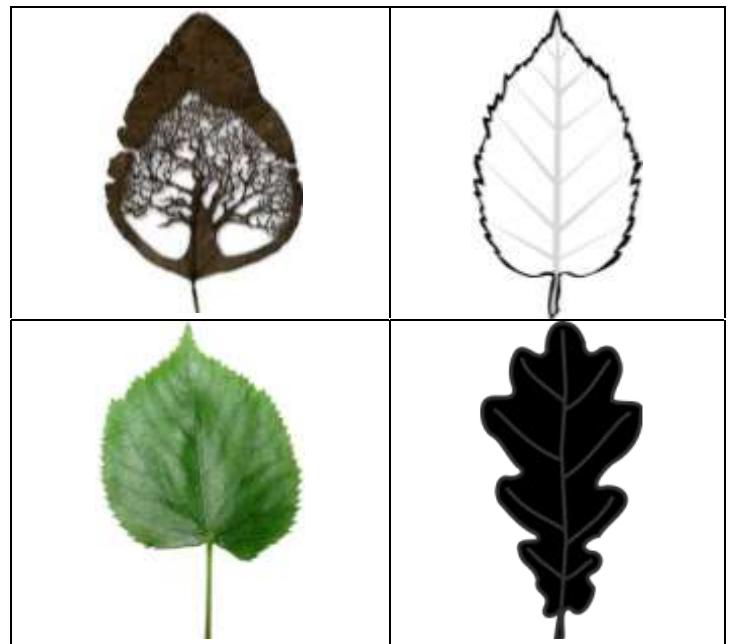
			
дубові листочки		тополіні листочки	
			
березові листочки		кленові листочки	
			
акацієві листочки		ліпові листочки	
			
вербові листочки		каштанові листочки	

Розкажи, з яких листочків тобі хотілось би скласти осінній букет.

? Веселочка пропонує тобі уважно послухати вірш і назвати дерева, шепіт листя яких дерев ти почув (-ла). Які з названих дерев ростуть у садку? Які – біля нашої школи (твого будинку)?

Опалого листя
 Ми чуємо шепіт.
 – Ми з клєнів,
 – Ми з яблунь,
 – Ми з в'язів.
 – З черешень.
 – З осіки.
 – З черемхи.
 – Із дуба.
 – З берези...
 Кругом листопад:
 На порозі морози.

Юрій Капотов

? Силуетні зображення можна створювати і за допомогою висушеного осіннього листя у вигляді аплікацій. Роздивись зображені листочки. Кожен із них, неначе справжнє дерево, має і стовбур, і гілкі, і свою крону (верхню частину з листям). Покажи серед зображень силует.

Олівчик і Веселочка пропонують тобі роздивитися осінні роботи, виконані з **природних матеріалів**. Чому ці роботи назвали «осінніми»? (Вони зроблені з листя осінніх дерев) Листочки яких дерев ти впізнав (-ла)?

Природні матеріали – це лістя, гілочки, трава, солома, мушлі, крупи, пір'я, насіння рослин, квіти та їх пелюстки.

Помічаєш, що в роботах листочки різного розміру, різних кольорів і відтінків наклеєні не просто в ряд, а частково знаходять один на одного? Бачиш, як листя заповнює всю площину аркуша?

Дерева в природі теж не ростуть на одній лінії. Одні з них розташовані ближче, інші – далі, одні вищі, інші – нижчі, одні з товщим стовбуром, інші – з тоншим. Це помічають та відображають на своїх картинах художники.

Катерина Білокур. Гай

Микола Глущенко. Золота осінь

? Веселочка пропонує тобі розглянути роботи художників і звернути увагу на розташування дерев. Визнач, які кольори допомогли майстрам найбільш вдало відобразити осінні картини природи.

А за якими ознаками можна дізнатися, що в цих аплікаціях зображена осінь?

☀ Розглянь один із листочків, який лежить перед тобою на парті, переверни його гладенькою стороною донизу. Уяви, що це дерево. Обережно вказівним пальчиком проведи по паличці посередині листочка – це стовбур. Від нього в сторони чи вгору відходять наче промінчики – це гілочки. Відчуваєш їх під пальчиком? Обведи пальцем листочок по краю – це крона. Розкажи про своє дерево і про те, яке воно (веселе чи сумне, добре чи сердите, яку погоду любить).

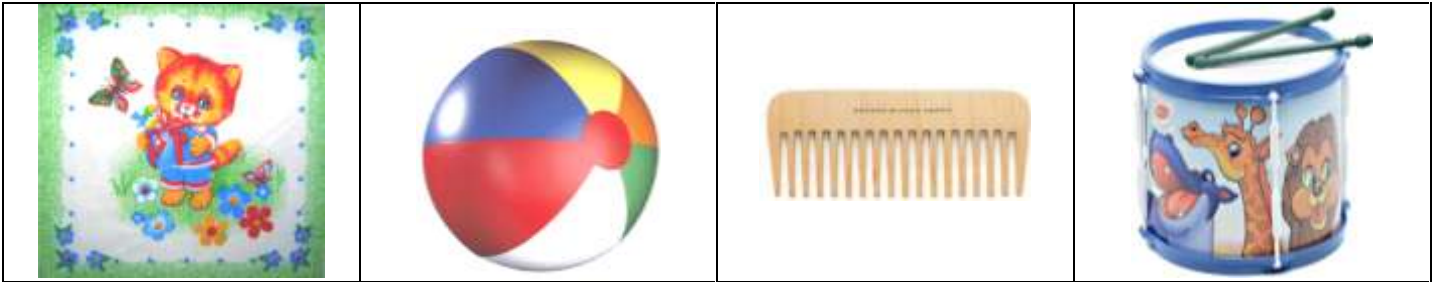
📄 Зроби **аплікацію осіннього лісу**, використовуючи листя дерев як силуети. Веселочка нагадує: акуратно працюй із природними матеріалами, адже вони легко ламаються.

Урок 8.

У скульптора-художника руки золоті

Нас оточує безліч різних предметів. Серед них є **пласкі** та **об'ємні**.

? Розглянь зображені предмети. Покажи та назви спочатку пласкі, а потім об'ємні предмети. На яку площинну (об'ємну) геометричну фігуру схожий кожен предмет? Олівчик нагадує тобі, що **носовичок** і **гребінець** – це *предмети гігієни*, а як можна назвати одним словом м'яч і барабан?

🦉 Об'ємні форми відтворюють у своїх роботах **скульптори**, а роботи, виконані такими художниками, називаються **скульптурами**. Ось послухай:

В **скульптора**-художника

Є свої секрети:

Ліпить він із *глини*

Об'ємні предмети.

В скульптора-художника

Руки золоті –

Скільки він зробив

Гарного в житті!

? Веселочка запитує тебе: з якого матеріалу скульптор створює об'ємні предмети? Коли про майстра говорять, що в нього золоті руки?

🦉 Скульптури об'ємні, а тому їх можна розглядати з різних сторін чи обмацувати руками.

🌻 Якщо уважно подивитися на небо, то в кожній хмаринці можна побачити якісь об'ємні предмети, реальних чи казкових істот. Розкажи, чи впізнавав (-ла) ти колись щось (когось) у хмарах.

Юлія Рібун

Скульптор Огюстен Пажу

 Скульптури можуть бути різного розміру та форми. Зразками великої скульптури є **кам'яні пам'ятники**, які можна побачити в парках чи на майданах. Прикладами маленької скульптури є **глиняні іграшки** та **статуєтки** (зліплені фігурки людей), які можуть стяти на столі чи полиці.

 Олівчик і Веселочка запрошують тебе розглянути фотографії.

А. Білостоцький і О. Супрун.
Пам'ятник Т. Г. Шевченку в Одесі

Ерте.
Статуетка «Я люблю»

Чи впізнав (-ла) ти у пам'ятнику образ видатного поета, письменника та художника Тараса Григоровича Шевченка? Пам'ятник такий високий, як і дерева в парку. Які великі скульптури ти бачив (-ла)? Статуетка не така як пам'ятник. Вона наче невеличка березова гілочка. Чи є у тебе вдома маленькі скульптури?

 Веселочка пропонує тобі знайти серед зображених предметів скульптури та назвати їх.

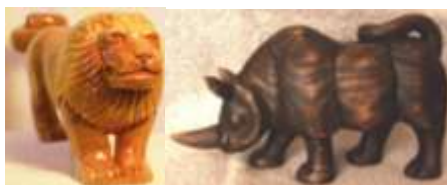
 Разом із батьками розглянь овочі та фрукти, знайди серед них такі, що схожі на різні об'ємні предмети. Розкажи, кого чи що ти побачив (-ла).

Скульптори виготовляють свої роботи не лише з глини, а й із каменю, дерева і металу.

? Олівчик просить тебе розглянути роботи скульпторів. Визнач, із якого матеріалу зроблені скульптури. Як можна назвати кожену групу скульптур одним словом? (*Іграшки, тварини, люди*)

Катерина Ларіонова

Каміль Гумеров

Олена Янсон-Манізер

? Веселочка пропонує тобі перетворитися на художника-скульптора і зробити з пластиліну скульптури. Поглянь, що тобі знадобиться для роботи. Назви, що ти бачиш.

пластилін

дощечка

стеки

серветочки

? Запам'ятай, що **пластилін** погано змивається водою та залишає масні плями, тому після роботи з ним потрібно обов'язково витерти руки м'якою **тканьовою серветкою**, а потім ретельно вимити їх із милом і почистити нігті. Не можна брати пластилін до рота і в жодному разі не терти очі брудними руками.

Виконувати роботу слід акуратно, працюючи тільки на **дощечці** для **ліплення**. Слідкувати, щоб пластилін не падав на підлогу.

Стеки – це пластмасові чи дерев'яні палички із наконечниками різної форми. Ними зручно користуватися, коли треба відрізати потрібний шматок пластиліну, зробити надріз чи заглиблення, щільніше примазати одну деталь до іншої або видалити зайвий пластилін. Зі стеками слід поводитися дуже обережно, не розмахувати ними, щоб випадково не травмувати себе чи сусіда (-ку) по парті.

? Яку скульптуру ми ліпитимемо з пластиліну, ти дізнаєшся, коли відгадаєш загадку. Олівчик тобі підказує: де написана загадка, там сховалася відгадка. Чи побачив (-ла) ти відгадку?

Шапка
бараболькою
або парасолькою
держить дивовижка
лиш
єдина
ніжка.

🐻 Бараболька – це невеличка картоплинка. Дивовіжко – це хтось (щось) незвичний (-е).

? Веселочка цікавиться: що є у гриба? В кого (чого) ще є ніжка (-и)? (У ме́блів, у діте́й, ляльок, деяких тварі́н) У яких тварин є ніжки? (У о́леня, косу́лі, кози́, вівці́, свині́) Ша́почка є у гриба, у жолудя, а у тебе шапочка є?

Олівчик пропонує тобі розглянути зображення грибів і запитує: чи знаєш ти їх назви? Які з цих грибів їстівні, а які – отруйні?

білий гри́б

мухо́мóр

бліда пога́нка

лисички

Бліду́ пога́нку так назвали тому, що вона має бліде́ забарвлення та пога́на, тобто отруйна. А як ти думаєш, чому руду (оранжеву) сімейку грибів назвали лисичка́ми?

Веселочка знає ще кілька грибів: опе́ньки, підду́бники, підберезніки, підосі́чники, але чому саме так їх називають, вона не знає. Може ти їй підкажеш? Ти напевно здогадався, що опеньки ростуть біля пеньків, тому їх і назвали о-пе́ньки. А під-ду́б-ники?

Зліпи з пластиліну гриби за своїм бажанням.

Якщо ти поряд із гриба́ми однокласників поставиш свою сімейку грибів, у вас вийде яскрава грибна́ лісова галявина – мрія грибни́ка.

Урок 9. Чарівні перетворення композиції

Щоб картина художника була гарною, майстру завжди допомагає **композиція**. Завдяки продуманій композиції предмети вдало розміщуються та поєднуються між собою. Правильна композиція допомагає краще зрозуміти **сюжет** картини, тобто те, про що в ній хотів розповісти художник.

? Веселочка та Олівчик пропонують тобі послухати вірш. Як себе поведуть предмети у правильній **гармонійній** композиції? Так, вони дружать між собою, як Олівчик і Веселочка.

Вміло художник малює картину,
Він **композицію** творить єдину,
Різні предмети тут *подружились*,
Дружбі вони у художника вчилися.

Юлія Рібцун

Веселочка запрошує тебе розглянути роботи художників. Усі предмети розташовані на картинах вдало, із дотриманням правильної композиції, адже зображені не відокремлено, а дружно, в єдності. Крім того, у кожній картині предмети поєднані між собою призначенням. Навіщо потрібні іграшки? Що можна робити з кожною із них? Для чого потрібні квіти? (Щоб нюхати, милуватися ними, прикрашати кімнату)

Ганна Ягужинська.
Натюрморт з іграшками

Григорій Мариниченко.
Гладиолуси

Як ти побачив (-ла), кожна група предметів розташована посередині картини. Вони розповідають про головне та утворюють **центр композиції**.

? Олівчик пропонує тобі розглянути і назвати предмети. Зверни увагу на їх колір і розташування. Про які предмети можна сказати, що вони утворюють **композицію**? Чому? Як можна назвати кожен групу предметів одним словом? Як назвати предмети, які взувають восени? (Осіннє взуття) Де стоїть посуд? (На таці) Де лежать фрукти? (У фруктовниці)

🦉 Запам'ятай основне **правило композиції** – всі предмети на картині мають бути вдало розміщені та поєднані між собою. Вони можуть частково загороджувати один одного. **Центр композиції** не може бути десь збоку чи в кутку, адже головне зображення на малюнку розташовується саме в центрі. Предмети у центрі композиції не повинні бути надто великими чи маленькими.

? Веселочка запрошує тебе розглянути **ілюстрації** художників і назвати, хто (що) на них є центром композиції. Як ти думаєш, що хотіли розповісти **художники-ілюстратори** у своїх роботах?

Володимир Сутєєв.
Під грибом

Марина Федотова.
Як ми проводжали осінь

🦉 **Ілюстрації** – це картинки в книгах, **ілюстратор** – той, хто їх малює.

☀ Візьми аркуш білого паперу. Вибери з площинних геометричних фігур ті, які тобі до вподоби, та виклади з них **композицію**. Які саме фігури, якого розміру та кольору ти використав (-ла)? Яка геометрична фігура в твоїй роботі є **центром композиції**? Що б ти намалював (-ла) замість фігур на аркуші?

? Веселочка запрошує тебе розглянути картини художників і назвати, хто (що) на них зображений (-о). Визнач, що на картинах спільне. (На обох картинах зображено пташенят, птахів і їх помешкання) На якій із картин помешкання є **центром композиції**?

Бруно Андреас Лільєфорс.
Гніздо морських орлів

Губерт Каплан.
Пташине подвір'я

А як називається твоє помешкання? Який твій дім? (Світлий, затишний, просторий, зручний, цегляний, багатопверховий)

Олівчик розповідає, що дім починають будувати знизу вгору. Так само його і малюють. Розглянь, як зобразили **будівництво** художники. Покажи на картинах спочатку **горизонтальні**, а потім **вертикальні** лінії. Знайди на картинах **похилі лінії**.

Камаль-уд-дін Біхзад. Будівництво

Едвард Мунк. Будівництво студії

☀ Уяви себе будівельником. Склади руки на парті – це фундамент, горизонтальна основа будинку. Підними обидві руки, поставивши лікті на парту, – це вертикальні стіни. Поклади одну руку на іншу і горизонтально тримай на рівні очей – це стеля. Утвори дах, з'єднавши пучки пальців і розвівши лікті в сторони. Будиночок готовий!

? Веселочка пропонує тобі розглянути **чарівні будиночки**. В них, як і у звичайних будинках, є стіни, вікна, двері, дах, сходи, але незвичним є те, що вони побудовані не тільки з дерева та цегли, а і з пряників, льоду, бересті та соломі. Знайди два будиночки з однієї казки та пригадай її назву. Як назвати будиночок, якщо він зроблений із дерева? (*Дерев'яний*)

дерев'яний будиночок

льодяний будиночок

пряниковий будиночок

цегляний будиночок

берестяний будиночок

солóm'яний будиночок

Берестяний – зроблений із кори берези.

Чи помітив (-ла) ти, що на кожному будиночку стоїть певна цифра? Який номер у будиночка, на якому стоїть цифра 1? (*Перший*) Який будиночок стоїть не на своєму місці? (*Берестяний, заячий, четвертий*)

Використовуючи гуашеві фарби та дотримуючись правил вдалої композиції, намалюй будиночок. Подумай, як ти прикрасиш його, щоб він став чарівним. Заповнюючи аркуш, намалюй біля будиночка ліс, парк чи двір. Хто у твоєму будиночку житиме? Який він (добрий чи злий, веселий чи сумний)?

Якщо ти виставиш свій казковий будиночок в ряд з будиночками однокласників, у вас в класі з'явиться справжнє чарівне Місто Казок.

Урок 10.

Десь там за небокраєм

У будь-яку пору року приємно гуляти з батьками чи друзями у лісі, парку, на березі озера або річки, дихати свіжим повітрям і милуватися чарівними картинами природи.

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі послухати вірш.

Як гуляєш на просторі:
Чи на лузі, чи у полі,
Будь уважним до природи,
Все довкола помічай.
Де земля зустрілась з небом,
Знай: це буде **небокрай**.

Юлія Рібцун

🦉 Слово «небокрай» складається з двох слів – небо і край. Це лінія, де край неба зустрічається з водою (найчастіше морем) чи землею. Небокрай ще називають **лінією горизонту**. Лінія горизонту – горизонтальна.

? Олівчик роздивляється картини художників і міркує: чи є на них лінія горизонту? Поміркуй разом із ним і ти. (Через великі зображення не видно, що там удаліні)

Адальберт Еделі. Осінь

Яків Басов. Київ. Осінь

? Веселочка запрошує тебе розглянути фотографії. Чи знайшов (-ла) ти **небокрай** на кожній із них? Що пливе вздовж лінії горизонту? (Вітрильник) Що іде? (Поїзд)

? Олівчик пропонує тобі розглянути роботи художників. Проведи указочкою по лінії горизонту. З чим зустрічається небо на першій картині? А на другій? Чого на картинах більше – неба чи землі (води)?

Альбін Гавдзинський. На риболовлі

Вжещ Євген. Озеро на лузі

? Веселочка запрошує тебе послухати вірш.

Стану я, розвівши руки.
 Як просторо! Поле, луки...
 Придивлюсь – і вдалині
 Темний ліс видно мені.
 Чітко, друзі, знаю я:
 То – горизонту лінія.

Юлія Рібцун

Розглянь картини художників. Яку лінію горизонту ти бачиш – пряму чи хвилясту? Чому лінія горизонту хвиляста? (Зображені дерева різної висоти – одні вищі, а інші – нижчі)

Михайло Нестеров. Осінній пейзаж

Ісаак Левітан. Золота осінь

🦉 Лінія горизонту буває рівною. А буває так, що вона піднімається на гóри, па́горби чи верхівки дерев, спускається у низи́ни чи навіть у глибокі яри. Небокряй майже ніколи не зображується художниками посередині аркуша. Він розміщується або ви́ще, або нижче його середини.

? Олівчик цікавиться: як ти думаєш, що стає головним у картині, коли художник зображує лінію горизонту нижче середини аркуша? (Небо) А якщо лінія горизонту піднімається? (Головним стає вода чи земля)

Художники зображують на своїх роботах картини природи у різні частини доби – вдень і вночі, вранці та увечері, використовуючи при цьому фарби різних кольорів і відтінків.

? Веселочка запрошує тебе розглянути картини художників. Яка частина доби на них зображена? (*Ніч*) Фарби яких кольорів використали майстри для зображення ночі? Чи розгледів (-ла) ти на кожній із картин лінію горизонту? Як ти думаєш, якби на небі не було місяця, чи можна було б побачити небокрай?

Джизиль Гарсія. Місячна ніч на морі

Архип Куїнджі. Українська ніч

Олівчик пропонує тобі розглянути наступні картини. Чи впізнав (-ла) ти, яка частина доби зображена на них? (*Ранок*) Чи помітив (-ла), що художники для зображення ранку використовують рожеву, білу, світлі блакитну та фіолетову фарби?

Уважно подивись на першу картину. Що ти бачиш на лінії горизонту ліворуч? А праворуч? Що зображено на її передньому плані?

Олег Кулагін. Ранок. Штиль

Сергій Васильківський. Ранок

Уважно роздивись другу картину. Ти знаєш, як називаються дерев'яні споруди, зображені на лінії горизонту? Це *вітряки*, в яких за допомогою *вітру* зерно перемелювали на борошно.

🦉 Запам'ятай, що **небокрай** знаходиться навпроти очей того, хто на нього дивиться, тому одне й те саме зображення може виглядати по-різному, в залежності від того місця, звідки художник його малює.

? Веселочка запрошує тебе розглянути картини. Чи здогадаєшся ти, яка це частина доби? (*Вечір*) Вечірнє сонце часто буває червоним. Його червоні *відблиски* фарбують небо, землю, предмети у червоний колір. Тіні стають темнішими.

Костянтин Крижицький.
Вечір в Україні

Сергій Бекіш.
Морський берег. Захід сонця

? Олівчик хоче познайомити тебе з картинами художників, на яких зображений *день*. Яка це пора року? (*Осінь*) Чому ти так вирішив (-ла)? Які звуки ти чуєш, коли дивишся на цю картину? (*Шум руху поїзда*) На якій картині поїзд рухається вздовж **лінії горизонту**?

Олег Ладигін. Сапсан

Том Ватсон. Сонячний поїзд

🎨 За допомогою акварельних фарб створи фон. Намалюй небо та землю фарбами тих кольорів, які відповідають вибраній тобою частині доби. Зображаючи лінію горизонту не забувай, що вона може бути рівною чи хвилястою. Коли фон підсохне, намалюй **поїзд**, використовуючи гуашеві фарби. Доповни композицію так, щоб вона вийшла гармонійною та завершеною.

Урок 11. Кольоровими стежками вирушаймо разом з нами

Навколо нас безліч різноманітних предметів і всі вони **ко́льорові**. Навіть уважно придивившись до звичайної кольорової плями, можна впізнати в ній якийсь предмет.

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі розглянути плями та назвати, якого вони кольору. Що тобі нагадує кожна з них? На що схожі зображені силуети? (На каструлю, чайник, глі́чик) Як назвати ці предмети одним словом? (По́суд)

🦉 Запам'ятай: черво́ний, сі́ній і жо́втий **ко́льори́** називають **основні́ми**, бо їх не можна отримати шляхом змішування фарб.

? В Олівчика є друг Ля́пси́к. Як ти думаєш, чому його так назвали? (Він неохайний, його одяг увесь у ля́пках) Послухай вірш про Ляпсика і ніколи не будь таким (-ою), як він.

Ля́пси́к вміє малювати,
Але він такий дивак:
Все поплутає, забуде...
Все малює абияк.

Юлія Рібцун

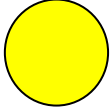
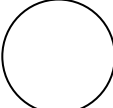
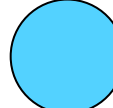
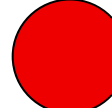

Назви́, що намалював Ля́псик, використовуючи **основні́ ко́льори́**. Як ці предмети назвати одним словом? (О́дяг) Якого кольору кожен предмет? Чого в нього не вистачає? (Комі́рця́, рукава́, манжета́, гу́дзиків)

? Веселочка запрошує тебе послухати вірш Анатолія Бортняка, відгадати назву кожного кольору і показати відповідний кружечок. Які основні кольори ти бачиш? (Жовтий і червоний) Якого основного кольору немає? (Синього) Що тобі нагадує колір кожної фарби? А твій найулюбленіший колір який?

<p>У світлий день, в погожу мить, Привітна, ніби казка, Нам барва <u>со́нячна</u> блищить. Яка, назвіть, будь ласка. Немовби килим ворсяний, Застелений у лузі, Повсюди колір <u>трав'яний</u>. Який це колір, друзі? Сніг вкутав землю і траву. Під ним – стежина кожна. А як інакше <u>снігову</u> Назвати барву можна?</p>	<p>А який, скажіть мені, Під настроєм чудесним Побачу колір в вишині І враз назву <u>небе́сним</u>? Калини плетиво густе – В доспілих гронах знову. А як же, діти, назвете Ви барву <u>кадино́ву</u>? Сховалось сонечко. За ним Сховались і багрянці. Який я колір зву <u>нічнім</u>? Відповісте уранці.</p>
--	--

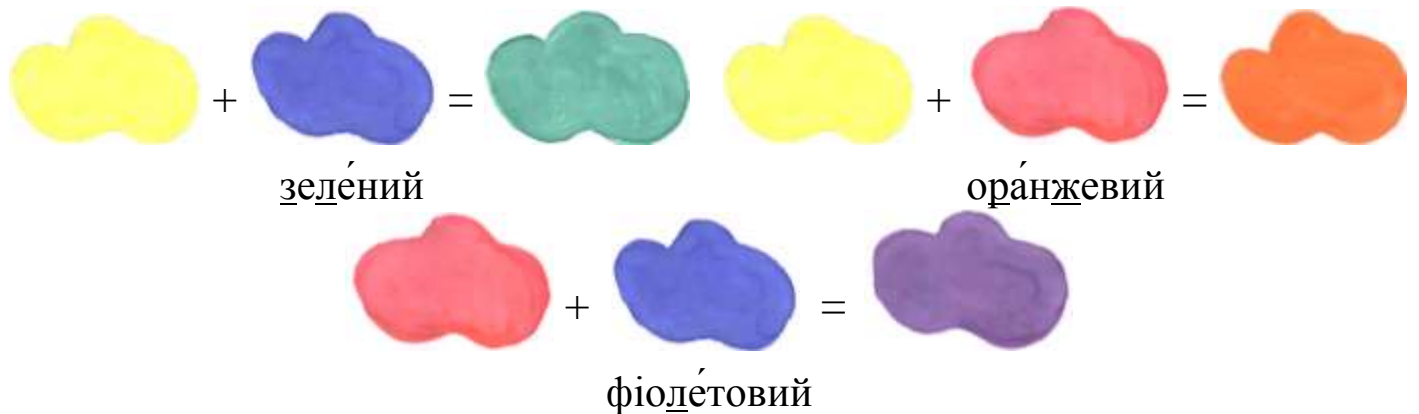
 зе <u>ле</u> ний	 жо <u>в</u> тий	 бі <u>л</u> ий	 бла <u>к</u> ітний	 че <u>р</u> во́ний	 чо <u>р</u> ний
---	--	---	---	---	--

 Барва – те саме, що і **ко́лір**. **Пого́жий** день – день без дощу. **Багря́нці** (тут) – це червонуваті кольори заходу сонця.

? Олівчик пропонує тобі розглянути картини і назвати предмети основних кольорів. Як назвати червоні маки, сині волошки, жовті соняшники одним словом? (Квіти)

 Георгій Джапарідзе. Маки	 Вісент Ван Гог. Ваза з соняшниками
---	--

? Одного разу Ляпсик захотів помалювати, але ненароком перекинув баночки з фарбами. Фарби розлилися та змішалися, утворивши нові кольори. Ось поглянь, які кольори утворилися!

🐻 Запам'ятай: оранжевий, зелений і фіолетовий кольори є **похідними**. Вони утворюються змішуванням основних кольорів. Змішуючи жовтий і синій кольори, можна отримати зелений колір; жовтий і червоний – оранжевий; червоний і синій – фіолетовий.

🌻 Візьми повітряні кульки основних кольорів. Надми спочатку жовту, а потім синю кульку. Подивися на світло відразу через обидві кульки. Якого кольору тобі здаються всі предмети? (Зеленого) Надми червону кульку. Подивися крізь неї та через жовту кульку. Який похідний колір утворився? (Оранжевий) Тепер візьми червону та синю кульки, поглянь крізь них. Якими ти бачиш усі предмети? (Фіолетовими)

? Олівчик пропонує тобі розглянути картини художників і назвати одним словом, що зображено на кожній із них. Назви предмети спочатку **основних**, а потім **похідних кольорів**.

Мила Архіпова.
Натюрморт з овочами

Вікторія Кір'янова.
Груші та сливи

Веселочка розповіла, що бабуся Мотря дуже заклопотана, бо в неї на городі овочі не мають ніякого кольору, адже довгий час були без сонечка, в якого закінчилися потрібні фарби. Веселочка та бабуся просять тебе про допомогу. Без помічників-чарівників тут не обійтись. Веселочка пропонує тобі стати чарівником (-цею), щоб навчитися утворювати нові кольори та подарувати їх сонечку. А воно пофарбує огірки, моркву та баклажани на бабусиному городі. Пригадай, якого кольору названі овочі? (огіро́к зе́лений, мо́рква ора́нжева, баклажа́н фіоле́товий)

Для утворення похідних кольорів тобі знадобиться палітра. Щоб утворити зелений колір, набери пензликом жовтої фарби та зроби ляпку. Гарно вимий пензлик. Набери синьої фарби. Додай її до жовтої, добре змішай. Зелена фарба готова! Спробуй її на аркуші – чи вийшов потрібний колір? Якщо фарба вийшла світла – додай до неї синьої, якщо темна – додай жовтої. Оранжеву та фіолетову фарби спробуй утворити сам (-а). Перевірй чи вийшов у тебе потрібний колір на аркуші білого паперу

Олівчик пропонує тобі розглянути зображення. Назви́, що ти бачиш. Де можна побачити усі ці росли́ни? (У лісі) Яку площинну геометричну фігуру нагадує кожна з них? (Ова́л, трику́тник, кру́г) Якого вони кольору? Ці рослини основних чи похідних кольорів? А хто з лісових мешканців має шубку схожу своїм кольором на оранжеву? (Лиси́ця та білка)

Оранжева шубка тварин називається рудю́ю. Ора́нжеві гриби-лисички, але лисичка-тварина – руда́.

		
фіо <u>ле</u> това <u>о</u> жина	зе <u>ле</u> на <u>я</u> ли <u>н</u> ка	ора <u>н</u> жева <u>ши</u> п <u>ши</u> на

Уяви, що перед тобою не картонні кружечки основних кольорів, а фарби. Вибери серед них пари таких, які допоможуть утворити колір ожини (ялинок, шипшини).

Веселочка просить тебе, використовуючи гуашеві фарби основних кольорів, намалювати руду (оранжеву) білочку, яка готується до зими. Які запаси робить білочка? (Збирає го́рхи та шишки, суши́ть гриби) За своїм бажанням намалюй зелені ялинки та коричневі стовбури дерев.

Цікаво знати: щоб утворити кори́чневий колір, слід змішати жовтий, червоний і синій кольори.

Урок 12.

У веселки сім доріг

Закінчується листопад і вже зовсім скоро настане зима.

? Олівчик і Веселочка пропонують тобі послухати вірш про останній місяць осені. Олівчик цікавиться: чому останній осінній місяць називається листо-пад? Яке намисто є у горобини? (Ягоди) З чого восени створює килим природа? (З опалого листя) Які хмари називають грізними? (Темні, важкі, дощові)

Листопад. Холодний вітер
Загойдав деревам віти.
День короткий, сонце низько,
І зима уже так близько.
Он безлистя гай сумує,
Птахів щебет він не чує.
Горобина – у намісті,
Під ногами – килим з листя,
Небом сунуть хмари грізні –
Хазяйнує осінь пізня...

Олександр Шита

Андрій Крутов. Листопад

? Веселочка запрошує тебе розглянути роботу художника. Яку осінь – ранню чи пізню – зображено на картині? Чому ти так думаєш? Акварельними чи гуашевими фарбами художник намалював пізню осінь? Так, акварельними – вони прозорі, водянисті і плавно перетікають з одного кольору в інший.

У листопаді часто йдуть дощі, проте, незважаючи на досить сумні картини природи, у кожній дощовій краплинці можна побачити яскраве різнокольорове літо.

? Сім кольорів: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій і фіолетовий ніби перетікають з одного в інший та утворюють так званий спектр.

? Що тобі нагадує цей яскравий спектр кольорів? (Веселку)

Веселка, або як іще кажуть, райдуга, з'являється під час дощу, коли промені сонця проходять крізь дощові краплини. Коли сонечко визирнуло з-за хмар, на протилежній від нього стороні може з'явитися веселка.

Веселочка пропонує тобі розглянути фотографії. Що тобі нагадує райдуга? (*Місток, дугу, арку, корону*) На якій із фотографій веселка розташована прямо над лінією горизонту?

У веселковому спектрі сім кольорів. Щоб їх було легше запам'ятати, послухай «Веселкову лічилку». Назви кольори по порядку.

<p>В лузі дощик із квіток Кольоровий сплів вінок. У долину, аж до річки, Простяглись барвисті стрічки. Ось червона, перша стрічка, – Колір стиглої сунічки. <i>Друга</i> – наче мандаринки, Що оранжеві в них спинки. <i>Третя</i> – жовта, наче сонце Зазирає у віконце. <i>А четверта</i> – то зелена, Як листок берізки, клена.</p>	<p><i>П'ять</i> – блакитна, барвінкова, Наче квіточка святкова. <i>Шоста</i> – синя, як ті сливи, Що дощі вмивали й зливи. <i>Сьома</i> – вкрили ліс та балки Фіолетові фіалки. Із семи стрічок веселих Утворилася веселка, І щоб знати кольори, Ти лічилку повтори.</p> <p style="text-align: right;"><i>Леся Вознюк</i></p>
---	--

Визнач перший звук у назві кожного кольору, покажи відповідну букву.

1	2	3	4	5	6	7
червоний	оранжевий	жовтий	зелений	блакитний	синій	фіолетовий
Ч	О	Ж	З	Б	С	Ф

? Поглянь на дівчинку-Веселочку, посміхнись їй. Тепер ти точно зможеш пояснити, чому її так назвали. Які деталі у її вбранні тобі підказали відповідь? Послідовно назви усі сім кольорів. Пофантазуй, яке б нове ім'я ти придумав (-ла) казковій дівчинці?

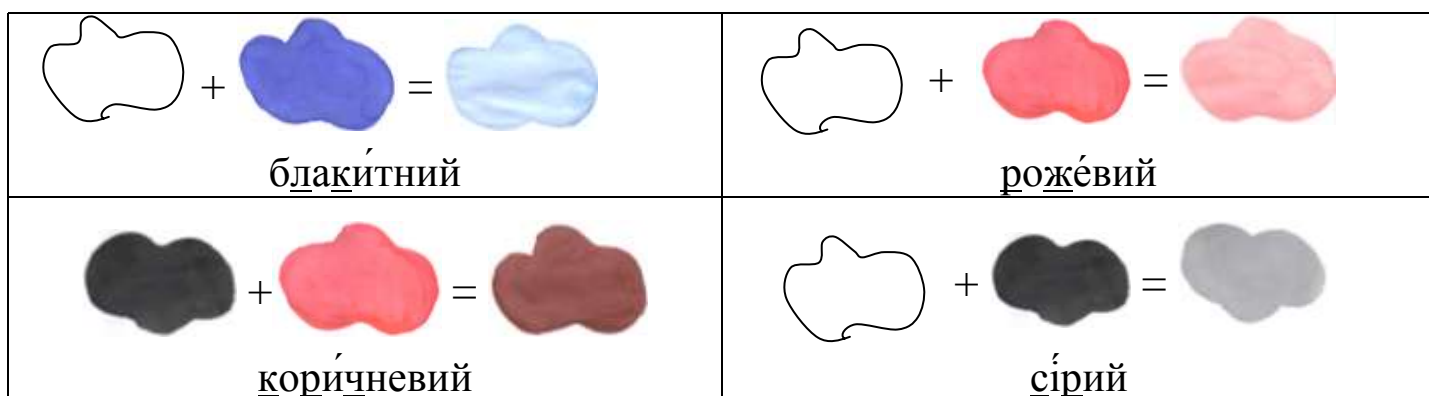

☀️ Веселочка пропонує тобі стати справжнім чарівником (-ницею), перетворюючи звичайну воду на кольорову. Перед тобою ряд із невеличких семи ємностей із чистою водою. Утвори **ко́льоро́вий спеќтр**, почергово зафарбовуючи акварельними фарбами воду у кожній ємності у колір веселки. Спочатку набери пензликом червоної фарби, вимий пензлик у баночці. Якою стала вода? (*Червоною*) Зроби колір **насі́ченішим**, тобто темнішим, додай ще фарби. Пригадай, який наступний колір у веселки.

🦉 Тепер ти переконався (-лась), що основною властивістю **акварельних фарб** є їхня прозорість. Чим більше у фарбі води, тим світліший колір, і навпаки – чим фарби більше, тим колір насиченіший, темніший.

Гуа́шеві фа́рби непрозорі, а тому при роботі з ними для освітлення чи затемнення кольору доцільно використовувати білу чи темну фарбу. Робити це треба поступово, щоб колір або відтінок став саме таким, який тобі найбільше підійде для реалізації твого задуму. Не забувай, що змішування фарб відбувається на палітрі.

🦉 Щоб утворити **блакі́тний ко́лір**, до білого слід додати синю фарбу, щоб створити **роже́вий** – додати червону, а щоб отримати **сі́рий ко́лір** – до білої потроху будемо додавати чорну фарбу.

Ко́ри́чневий ко́лір можна утворити, змішуючи червону фарбу з чорною.

🎨 Веселочка пропонує тобі на білому аркуші зробити **ма́зки** веселкового спектру гуашевими фарбами. Спробуй освітлювати та затемнювати кольори. Які кольори тобі сподобалося утворювати?

? Олівчик пропонує тобі розглянути картини осені. Який настрої вони викликають? Темні чи світлі фарби допомогли художнику відобразити пізню осінь? А фарби яких кольорів підказали нам, що на картині осінь золота?

Олександр Чернов. Дощова осінь

Каміль Піссаро. Пейзаж

🐼 Зверни увагу на те, що найкраще відображають почуття суму, тривоги або гніву темні чи бліді кольори, а почуття радості, спокою та задоволення – кольори яскраві, які називають веселковими.

🌸 Веселку не так часто побачиш на небі, але її можна створити в штучних умовах. Разом із друзями чи рідними *поекспериментуйте* – створіть веселку у себе вдома.

Вдень візьми компакт-диск, спіймай його блискучою поверхнею сонячний промінь і спрямуй на стелю. Ти побачиш частинку веселки.

Увечері в ємність з невеликою кількістю води постав дзеркало на підставці. Світло ліхтарика спрямуй на ту частину дзеркала, що знаходиться у воді. Перед дзеркалом розмісти аркуш білого картону. Радій веселковому спектру.

? Олівчик просить тебе розглянути картини художників. Що зображено на кожній із них? Що ти бачиш на лінії горизонту? Зображена лінія горизонту розташована вище чи нижче середини аркуша? Як ти думаєш чому? (Щоб показати високе небо з райдугою)

Архип Куїнджі. Райдуга

Ірина Кладова. Райдуга. Київ

🎨 Підготуй акварельні фарби для роботи. Перед тим, як намалювати райдугу, подумай, де на твоїй картині пройдёт лінія горизонту. Що буде зображено на передньому (дальньому) плані? Старайся малюючи веселку робити так, щоб один колір плавно перетікав в інший.

Навчальне видання

Рібцун Юлія Валентинівна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Підручник для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів
для дітей із тяжкими порушеннями мовлення

Формат 70×100/16

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Рібцун Юлія Валентинівна, доктор філософії в галузі педагогіки, старший науковий співробітник лабораторії логопедії Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, дипломований учитель-логопед, дипломований психолог, сертифікований психотерапевт, спеціаліст РейКи I ступеня, автор понад 200 науково-методичних публікацій, у т. ч. корекційно-розвивальних програм і навчальних посібників із питань діагностики та корекції мовленнєвих вад у дітей різних вікових груп, запатентованої корисної моделі „Спосіб відновлення

вимовної функції у дошкільнят з порушеннями фонетико-фонематичної сторони мовлення”.

Авторський сайт www.logoped.in.ua.